

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет історії та міжнародних відносин
Кафедра бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

Курей Оксана Андріївна

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Навчально-методичний комплекс

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 6.073 «Менеджмент», 6.075 «Маркетинг»

Освітній рівень: перший (бакалавр)

Статус курсу: професійний

Ужгород
2019

Бухгалтерський облік: навч.-метод. комплекс з навч. дисципліни для студентів 3 курсу галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальностей 6.073 «Менеджмент», 6.075 «Маркетинг» освітнього рівня «бакалавр» / уклад. Курей О.А. – Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019. – 48 с.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24402>

Укладач:

Курей Оксана Андріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

Рецензенти:

Готра Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ «УжНУ».

Жуков Святослав Августович – доктор економічних наук, старший науковий співробітник, доцент, професор кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту ДВНЗ «УжНУ».

Відповідальний за випуск:

Дюгованець Олеся Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту, в.о. завідувача кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту ДВНЗ «УжНУ».

Рекомендовано на засіданні кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту ДВНЗ «УжНУ», протокол № 9 від 27 березня 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол № 4 від 04 квітня 2019 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Структура програми навчального курсу	5
2. Тематичний план дисципліни.....	6
3. Зміст і плани лекційних занять за програмою змістових модулів.....	6
4. Зміст семінарських занять	11
5. Приклади тестових завдань до модульного контролю	22
6. Приклади типових задач з дисципліни.....	27
7. Самостійна робота студентів.....	32
8. Глосарій.....	34
9. Порядок поточного та підсумкового оцінювання знань студентів	42
10. Питання для екзаменаційного контролю	44
11. Рекомендована література	46
12. Інформаційні ресурси.....	47

ВСТУП

Бухгалтерський облік є процесом виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Метою ведення бухгалтерського обліку на підприємствах чи в установах є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень.

Бухгалтерський облік дає інформацію для багатьох інших видів обліку, для аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень, оскільки він ведеться безперервно і відображує всю господарську діяльність підприємства. Бухгалтерський облік тісно пов'язаний з іншими економічними науками – аналізом господарської діяльності, статистикою, галузевими економіками, фінансами, податковим обліком, менеджментом, маркетингом тощо.

Мета вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» – формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Відповідно до визначеної мети **завдання** вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» становлять:

- вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів;
- набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Предметом вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» є загальна теорія бухгалтерського обліку.

Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність бухгалтерського обліку та його значення в управлінні;
- предмет бухгалтерського обліку і методичні прийоми його вивчення:
  - документацію та інвентаризацію;
  - оцінку й калькуляцію;
  - рахунки й подвійний запис;
  - бухгалтерський баланс і звітність;
- економічну суть господарських операцій, що здійснюються в процесі господарської діяльності господарюючих суб'єктів;
- інші важливі моменти методології та організації бухгалтерського обліку.

вміти:

- застосовувати в практичній діяльності основні принципи та методи бухгалтерського обліку при реєстрації фактів господарської діяльності, їх фіксації в первинних документах;
- працювати з нормативно-правовою базою стосовно питань бухгалтерського обліку;
- вирішувати питання стосовно господарських операцій;
- групувати господарські засоби та джерела їх утворення.

Передумовами для вивчення дисципліни є перелік дисциплін, які формують стійкі міждисциплінарні зв'язки та визначають місце дисципліни «Бухгалтерський облік» у структурно-логічній схемі підготовки бакалаврів:

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, що вивчаються разом з даною дисципліною	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
1. Економіка та фінанси підприємства 2. Комп'ютеризація економічних розрахунків 3. Правознавство 4. Податкова система і податки	1. Фінансовий менеджмент та кредитна політика 2. Бізнес-планування 3. Автоматизовані системи управління бізнесом	1. Управління конкурентоспроможністю підприємства 2. Аудит 3. Фінансовий облік

Методичною основою розроблених рекомендацій є: 1) Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту»; 2) Положення про організацію навчально-методичного процесу кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту; 3) ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення»; 4) ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»; 5) Положення про організацію державної атестації студентів ДВНЗ «УжНУ».

1. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки	
Модулів – 2	Спеціальність: 6.073 «Менеджмент» 6.075 «Маркетинг»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	–
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>немає</i>		Семестр	
Загальна кількість годин: 120		5-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		32 год.	–
		Практичні, семінарські	
		28 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
60 год.	–		
Індивідуальні завдання: –			
Вид контролю: екзамен			

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теорія і методологія бухгалтерського обліку						
Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації	4	2	–	–	–	2
Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку	8	2	2	–	–	4
Тема 3. Вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку: оцінка і калькулювання	14	4	2	–	–	8
Тема 4. Бухгалтерський баланс	14	4	4	–	–	6
Тема 5. Первинне спостереження і документування	8	2	2	–	–	4
Разом за змістовим модулем 1	48	14	10	–	–	24
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік господарських операцій						
Тема 6. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис	10	2	2	–	–	6
Тема 7. План рахунків бухгалтерського обліку	8	2	2	–	–	4
Тема 8. Облік господарських процесів	14	4	2	–	–	8
Тема 9. Інвентаризація	6	2	2	–	–	2
Разом за змістовим модулем 2	38	10	8	–	–	20
Змістовий модуль 3. Організація бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності						
Тема 10. Облікова політика підприємства	8	2	2	–	–	4
Тема 11. Форми і реєстри бухгалтерського обліку	6	2	2	–	–	2
Тема 12. Фінансова звітність	10	2	2	–	–	6
Тема 13. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності	6	2	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 3	30	8	6	–	–	16
Модульний контроль	4	–	4	–	–	–
Усього годин	120	32	28	–	–	60

3. ЗМІСТ І ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ПРОГРАМОЮ ЗМІСЛОВИХ МОДУЛІВ

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації

Мета заняття – сформувати знання про зміст, історію виникнення, види, мету та принципи бухгалтерського обліку.

План заняття:

1. Загальне поняття про облік.
2. Виникнення та призначення господарського обліку в суспільстві.
3. Види обліку.
4. Бухгалтерський облік як наука.
5. Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
6. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.

Загальне поняття про облік. Виникнення та призначення господарського обліку в суспільстві. Бухгалтерський облік як наука. Види обліку. Мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Мета заняття – закріплення теоретичних знань щодо визначення предмета, об'єктів та принципів бухгалтерського обліку; засвоєння поняття методу бухгалтерського обліку та характеристика його складових; набуття практичних навичок групування господарських засобів підприємства за їх складом, розміщенням, використанням та джерелами утворення і цільовим призначенням.

План заняття:

1. Предмет бухгалтерського обліку.
2. Методичні прийоми (метод) бухгалтерського обліку
3. Об'єкти і суб'єкти обліку.
4. Господарські процеси та господарські операції.

Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти і суб'єкти обліку. Базові принципи бухгалтерського обліку. Методичні прийоми (метод) бухгалтерського обліку, поняття та сутність. Елементи методу бухгалтерського обліку. Класифікація об'єктів обліку та їх характеристика. Джерела утворення об'єктів обліку. Господарські процеси та господарські операції.

Тема 3. Вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку: оцінка і калькулювання

Мета заняття – засвоєння поняття та процесу здійснення оцінки і проведення калькулювання об'єктів обліку.

План заняття:

1. Порядок оцінки активів.
2. Економічна сутність вартісного виміру і його значення.
3. Калькулювання як елемент методу бухгалтерського обліку.

Порядок оцінки активів. Економічна сутність вартісного виміру і його значення. Калькулювання як елемент методу бухгалтерського обліку.

Тема 4. Бухгалтерський баланс

Мета заняття – розкрити сутність поняття «баланс», походження балансової рівності, визначити зміст і структуру балансу, а також типи змін у бухгалтерському балансі під впливом господарських операцій; набуття навичок складання бухгалтерського балансу.

План заняття:

1. Поняття про бухгалтерський баланс, його зміст, значення.
2. Структура балансу.
3. Вплив господарських операцій на зміни в балансі.
4. Порядок читання та аналізу балансу.
5. Класифікація балансів.

Поняття про бухгалтерський баланс, його зміст, значення. Структура балансу. Вплив господарських операцій на зміни в балансі. Порядок читання та аналізу балансу. Значення та функції балансу. Класифікація балансів.

Тема 5. Первинне спостереження і документування

Мета заняття – засвоєння понять спостереження і документування: значення та класифікація документів, правила і вимоги до оформлення документів, документообіг, графіки документообігу.

План заняття:

1. Первинне спостереження в обліку і його документальне відображення.
2. Види бухгалтерських документів, їх класифікація.
3. Документообіг і зберігання документів.
4. Вимоги до змісту й оформлення первинної облікової документації.
5. Бухгалтерська обробка документів.

Первинне спостереження в обліку і його документальне відображення. Види бухгалтерських документів, їх класифікація. Документообіг і зберігання документів. Класифікація документів. Вимоги до змісту й оформлення первинної облікової документації. Державна регламентація первинних документів. Бухгалтерська обробка документів.

Тема 6. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Мета заняття – засвоєння поняття бухгалтерських рахунків та подвійного запису операцій на рахунках бухгалтерського обліку; набуття навичок запису операцій на рахунках бухгалтерського обліку, визначення сальдо та оборотів, а також взаємозв'язку між рахунками та балансом.

План заняття:

1. Бухгалтерські рахунки, їх зміст і будова.
2. Техніка запису господарських операцій на рахунках обліку.
3. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.

Бухгалтерські рахунки, їх зміст та будова. Активні та пасивні рахунки, їх будова. Синтетичні й аналітичні рахунки, їх взаємозв'язок. Техніка запису господарських операцій на рахунках обліку. Подвійне відображення операцій на рахунках, його сутність та контрольне значення. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Оборотні відомості, їх побудова та призначення. Синтетичні рахунки. Аналітичні рахунки. Взаємозв'язок аналітичних та синтетичних рахунків.

Тема 7. План рахунків бухгалтерського обліку

Мета заняття – вивчення сутності та системи формування плану рахунків бухгалтерського обліку, класифікації рахунків та принципів їх групування у плані.

План заняття:

1. Принципи класифікації бухгалтерських рахунків.
2. Класифікація рахунків за економічним змістом.
3. Класифікація рахунків за призначенням і структурою.
4. Класифікація рахунків за відношенням до балансу.
5. План рахунків бухгалтерського обліку.

Принципи класифікації бухгалтерських рахунків. Класифікація рахунків за відношенням до балансу. Класифікація рахунків за їхнім економічним змістом. Класифікація рахунків за призначенням і структурою. План рахунків бухгалтерського обліку. Рахунки доходів та витрат, їх особливості. Особливості регулюючих рахунків. Калькуляційні рахунки. Результатні рахунки. Транзитні рахунки.

Тема 8. Облік господарських процесів

Мета заняття – засвоєння порядку обліку господарських операцій процесів постачання, виробництва та реалізації; набуття навичок визначення фактичної собівартості придбаних товарно-матеріальних цінностей, визначення суми транспортно-заготівельних витрат, фактичної собівартості виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг), визначення фінансових результатів від реалізації з використанням бухгалтерських рахунків.

План заняття:

1. Методологічні засади обліку господарських процесів.
2. Облік процесу постачання.
3. Облік процесу виробництва та формування собівартості продукції.
4. Облік процесу реалізації.
5. Облік формування та розподілу результатів господарювання.
6. Звичайна та надзвичайна діяльність підприємства.
7. Облік формування та руху власного капіталу.

Методологічні засади обліку господарських процесів. Облік процесу постачання. Облік процесу виробництва та формування собівартості продукції. Калькулювання як спосіб групування витрат. Визначення собівартості продукції. Облік процесу реалізації. Облік формування та розподілу результатів господарювання. Звичайна, надзвичайна діяльність підприємства. Операційна діяльність. Фінансова та інвестиційна діяльність підприємства. Основна діяльність підприємства. Облік формування та руху статутного капіталу.

Тема 9. Інвентаризація

Мета заняття – засвоєння поняття інвентаризації, набуття навичок визначення результатів інвентаризації та відображення її результатів на рахунках в обліку.

План заняття:

1. Визначення та порядок проведення інвентаризації.
2. Класифікація видів інвентаризації.
3. Принципи і методика проведення інвентаризації.
4. Проведення інвентаризації за об'єктами обліку.
5. Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.

Визначення та порядок проведення інвентаризації. Класифікація видів інвентаризації. Принципи і методика проведення інвентаризації. Проведення інвентаризації за об'єктами обліку. Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 10. Облікова політика підприємства

Мета заняття – засвоєння поняття облікової політики підприємства, обрання та закріплення її складових, організації бухгалтерських процесів відповідно до обраної облікової політики.

План заняття:

1. Теоретично-методологічні засади облікової політики.
2. Організаційні основи облікової політики на підприємстві.
3. Зміни облікової політики та їх відображення у фінансовій звітності.

Теоретично-методологічні засади облікової політики. Організаційні основи облікової політики на підприємстві. Зміни облікової політики та їх відображення у фінансовій звітності.

Тема 11. Форми і реєстри бухгалтерського обліку

Мета заняття – засвоєння складових процесу бухгалтерського обліку, поняття форм бухгалтерського обліку; набуття навичок складання облікових реєстрів за журнальною формою бухгалтерського обліку, виправлення помилок у бухгалтерських реєстрах.

План заняття:

1. Облікові реєстри та їх роль у бухгалтерському обліку.
2. Техніка облікової реєстрації та виправлення помилок.
3. Форми бухгалтерського обліку.

Облікові реєстри та їх роль у бухгалтерському обліку. Техніка облікової реєстрації та виправлення помилок. Форми бухгалтерського обліку. Автоматизована форма обліку.

Тема 12. Фінансова звітність

Мета заняття – з'ясування сутності, призначення та основних вимог до складання бухгалтерської фінансової звітності

План заняття:

1. Вимоги до фінансової звітності.
2. Фінансовий звіт (Баланс) підприємства.
3. Звіт про фінансові результати.
4. Звіт про рух грошових коштів.
5. Звіт про власний капітал.
6. Примітки до фінансової звітності.

Вимоги до фінансової звітності. Принципи формування фінансової (бухгалтерської) звітності. Фінансовий звіт (Баланс) підприємства. Звіт про фінансові результати. Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал. Примітки до річної фінансової звітності.

Тема 13. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Мета заняття – формування та засвоєння знань про зміст і структуру міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

План заняття:

1. Організація і методологія розробки міжнародних стандартів.
2. Організація діяльності Ради МСБО.
3. Статус МСФЗ та їх застосування
4. Призначення та склад фінансової звітності.
5. Елементи фінансової звітності та умови їх визнання.
6. Розповсюдження міжнародних стандартів фінансової звітності в інших країнах.

Організація і методологія розробки міжнародних стандартів. Розповсюдження міжнародних стандартів фінансової звітності в інших країнах. Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні.

4. ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність господарського обліку?
2. Які види господарського обліку здійснюються на підприємствах?
3. Що таке оперативний облік? Якими є його мета, об'єкти та способи отримання інформації?
4. Що таке статистичний облік? Яка його роль у суспільному житті?
5. Загальне поняття бухгалтерського обліку
6. Що таке фінансовий облік?
7. Що таке внутрішньогосподарський облік?
8. Розкрийте зміст поняття «податковий облік». У чому полягає його мета і необхідність?
9. Сформулюйте завдання бухгалтерського обліку та вимоги до його ведення.
10. Охарактеризуйте сутність інформаційної контрольної та аналітичної функцій бухгалтерського обліку.
11. Хто є користувачами облікової інформації?
12. Хто здійснює загальне методологічне керівництво бухгалтерським обліком в Україні?
13. Яка структура нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. Чалюк П.В. Бухгалтерський облік в 2 частинах [Електронний ресурс] / П.В.Чалюк, Л.Я.Швейкіна, Л.В.Чаплигіна / Вінницький національний технічний університет. – Режим доступу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/buh_ob/; Частина 1 – Режим доступу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/buh_ob/buhg_1/zmist.htm
3. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник / О.В.Лишиленко. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. – 670 с.
4. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.
5. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. / І.Б.Садовська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку: оцінка і калькулювання

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність принципу бухгалтерського обліку «єдиний грошовий вимірник»?
2. Дайте визначення поняття оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку.
3. Сформулюйте роль грошової оцінки в умовах ринкових відносин.
4. Що таке справедлива вартість? Яким чином вона може бути визначена на практиці?
5. У чому полягає економічний зміст методів оцінки активів?
6. Що таке собівартість? Яке її значення в оцінці діяльності підприємства?
7. Дайте визначення калькуляції як елемента методу бухгалтерського обліку.
8. Доведіть тісний зв'язок між оцінкою і калькуляцією.
9. За якими ознаками групуються витрати виробництва?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. Гнатюк А.А. Оцінка як спосіб вартісного вимірювання явищ [Електронний ресурс] / А.А.Гнатюк // Ефективна економіка: Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2013. – №12. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2601>
3. Мисака Г.В. Бухгалтерський облік. Навч. пос. / Мисака Г.В., Шарманська В.М. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.
4. Пантелєєв В. Як нам організувати оцінку активів [Електронний ресурс] / В.Пантелєєв // Дебет Кредит. – 2001. – №27. – Режим доступу: <http://dtkr.com.ua/debet/ukr/2001/27/27pr2.html>

5. Скрипник М.І. Процес калькулювання: визначення понять [Електронний ресурс] / М.І.Скрипник // Міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – Вип.15. – С.278-293. – Режим доступу: http://www.ztu.edu.ua/ua/science/publishing/wzbirnik/econom/3_15/35.pdf

Семінарські заняття 3, 4

Тема 4. Бухгалтерський баланс

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття активів підприємства.
2. Що є критерієм віднесення активу до групи необоротних або оборотних?
3. Які об'єкти включаються до матеріальних необоротних активів і за якими ознаками розрізняють основні засоби і нематеріальні активи?
4. Дайте визначення поняттям первісної, амортизованої, ліквідаційної та залишкової вартості.
5. Чим відрізняються поняття «капітальні інвестиції» та «фінансові інвестиції»?
6. Дайте визначення поняттям «дебітори», «кредитори», «короткострокова і довгострокова дебіторська заборгованість».
7. Якими групами представлені оборотні активи і чим принципово вони відрізняються від необоротних активів?
8. Які активи зараховуються до виробничих запасів?
9. Охарактеризуйте види поточної дебіторської заборгованості.
10. Що таке сумнівна і безнадійна дебіторська заборгованість?
11. Який склад іншої поточної дебіторської заборгованості?
12. Назвіть об'єкти обліку грошових коштів та їх еквівалентів.
13. Охарактеризуйте витрати майбутніх періодів. У який спосіб їх відносять на фінансові результати діяльності підприємства?
14. Дайте визначення і охарактеризуйте складові частини власного капіталу підприємства.
15. Дайте визначення понять «доходи», «витрати» і «прибуток» підприємства.
16. Що слід розуміти під «нерозподіленим прибутком»?
17. Дайте визначення довгострокових і поточних зобов'язань. Наведіть приклади таких зобов'язань.
18. Охарактеризуйте доходи майбутніх періодів. Яким чином їх відносять на фінансові результати діяльності підприємства?
19. Дайте визначення поняття «господарський процес». Стисло охарактеризуйте процес придбання, виробництва та реалізації.
20. Що є метою складання бухгалтерського балансу?
21. Як згруповані активи і пасиви в бухгалтерському балансі?
22. Що називають статтею бухгалтерського балансу?
23. Чим пояснюється рівність активу і пасиву балансу?
24. Які види балансу розрізняють залежно від строків складання?
25. Які існують види балансу залежно від обсягів інформації?
26. Що характеризують статті активу балансу?
27. Назвіть розділи і статті активу балансу.

28. Що характеризують статті пасиву балансу?
29. Назвіть розділи і статті пасиву балансу.
30. Який вплив на баланс мають господарські операції?
31. У чому полягає сутність типів балансових змін?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
3. Верига Ю.А. Звітність підприємств: Навч. посіб. / Ю.А.Верига, Д.М.Фесенко, З.М.Левченко, В.В.Писаренко, І.Д.Ватуля. – Полтава: ТОВ «Вид-во «ІнтерГрафіка», 2003. - 544 с.
4. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи / Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. / Луцьк. нац. техн. ун-т. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
5. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / В.Г.Швець. – К.: Знання, 2004. – 447 с.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Первинне спостереження і документування

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «первинний документ», «документація».
2. У чому полягає економічне, контрольне та юридичне значення документів?
3. Чим відрізняються розпорядчі, виправдувальні та комбіновані документи?
4. Як ви розумієте процес первинного спостереження? Для чого його здійснюють?
5. Що таке первинні, зведені, разові та накопичувальні документи?
6. Які обов'язкові та додаткові реквізити містяться в документах?
7. Які основні вимоги висуваються до оформлення документів?
8. Які фактори впливають на тривалість документів?
9. Дайте визначення поняття документообігу. Назвіть його етапи.
10. У чому полягає призначення та необхідність графіків документообігу?
11. Які існують графіки документообігу?
12. Якій перевірці підлягають первинні документи, що надійшли до бухгалтерії?
13. З яких послідовних етапів складається бухгалтерська обробка первинних документів?
14. У чому полягає необхідність організації зберігання бухгалтерських документів?
15. У чому полягає різниця між поточним архівом і постійним?
16. Назвіть приклади строків зберігання окремих документів у постійному архіві.

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.

2. Гнатишин Л.Б. Організація обліку: навч. посібник / Л.Б.Гнатишин, О.С.Прокопишин. – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 432 с.
3. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності: Навч.посіб / Т.М.Тігова, Л.С.Селіверстова, Т.Б.Процюк. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 268 с.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Яку функцію виконують бухгалтерські рахунки?
2. Дайте визначення поняття рахунків бухгалтерського обліку як елементу його методу.
3. У чому полягає принцип відкриття рахунків і чому рахунок має дві частини – дебет і кредит?
4. Які рахунки є активними і яка схема записів на цих рахунках?
5. Які рахунки є пасивними і яка схема записів на цих рахунках?
6. Дайте визначення поняття активно-пасивного рахунка.
7. У чому полягає сутність подвійного запису на бухгалтерських рахунках? Хто з великих математиків її вперше обґрунтував?
8. Дайте визначення подвійного запису як елемента методу бухгалтерського обліку.
9. Що називається кореспонденцією рахунків?
10. Дайте визначення понять «проста» і «складна кореспонденція».
11. Дайте визначення понять «синтетичні рахунки», «аналітичні рахунки», «субрахунки».
12. З якою метою на підприємстві організовується синтетичний та аналітичний облік?
13. Дайте визначення дебетового і кредитового оборотів на рахунках.
14. Сформулюйте правила визначення кінцевого залишку (сальдо) на активному і пасивному рахунках.
15. У якій рівності виявляється взаємозв'язок аналітичних рахунків із синтетичним рахунком?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
4. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л.Г.Ловінська, Л.В.Жилкіна, О.М.Голенко та ін. – К.: КНЕУ, 2002. – 370 с.
5. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник / О.В.Лишиленко. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. – 670 с.
6. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.

Тема 7. План рахунків бухгалтерського обліку

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає необхідність і значення класифікації рахунків?
2. Назвіть ознаки класифікації рахунків.
3. На які групи поділяються рахунки відносно балансу?
4. У чому полягає значення класифікації рахунків за економічним змістом?
5. Розкрийте теоретичне та практичне значення класифікації рахунків за призначенням та структурою.
6. Яке призначення регулюючих рахунків і чому їх поділяють на контрактивні та контрпасивні?
7. Що таке операційні рахунки? Якими групами рахунків вони представлені?
8. Охарактеризуйте призначення та порядок відображення господарських операцій на калькуляційних рахунках.
9. З якою метою використовуються операційні результатні рахунки?
10. Яку функцію виконують рахунки класу 7, рахунки класу 9 у формуванні фінансових результатів?
11. У чому полягає призначення рахунка 79 і рахунка 44?
12. Що таке позабалансові рахунки? У яких випадках вони використовуються і які особливості записів на цих рахунках?
13. Сформулюйте визначення плану рахунків бухгалтерського обліку.
14. Які види плану рахунків бухгалтерського обліку використовуються в Україні?
15. У чому полягає сутність принципу побудови плану рахунків «сумісність з формами фінансової звітності»?
16. У чому полягає різниця між робочим і типовим планом рахунків?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
4. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л.Г.Ловінська, Л.В.Жилкіна, О.М.Голенко та ін. – К.: КНЕУ, 2002. – 370 с.
5. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник / О.В.Лишиленко. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. – 670 с.
6. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.

Тема 8. Облік господарських процесів

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення процесу придбання. Сформулюйте завдання обліку цього процесу.
2. Як здійснюється процес придбання?
3. Дайте визначення податкового кредиту і податкового зобов'язання з ПДВ. Яка сума ПДВ підлягає сплаті до бюджету?
4. Дайте характеристику рахунків обліку процесу придбання виробничих запасів підприємства і необоротних активів.
5. Як визначити середньозважену собівартість одиниці виробничих запасів?
6. Які витрати відносять до транспортно-заготівельних? Який порядок їх обліку та розподілу?
7. У чому полягає призначення рахунку 15 «Капітальні інвестиції»?
8. Дайте визначення процесу виробництва. Сформулюйте завдання обліку цього процесу.
9. Що слід розуміти під об'єктом витрат? Від яких чинників залежить перелік об'єктів витрат у процесі виробництва?
10. Які виробництва відносять до основного, допоміжного і підсобного?
11. Дайте характеристику рахунку 23 «Виробництво».
12. Що означає термін «Історична (фактична) собівартість»?
13. У чому полягають відмінності в поняттях «об'єкт витрат» і «об'єкт калькуляції»?
14. Які калькуляційні одиниці ви знаєте? Наведіть приклади.
15. Дайте визначення процесу реалізації. Сформулюйте завдання обліку цього процесу.
16. Як визначається дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)?
17. Дайте визначення собівартості реалізації. Які витрати включають у собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)?
18. Які витрати належать до адміністративних витрат і як вони відображаються в обліку?
19. Які витрати належать до витрат на збут і як вони відображаються в обліку?
20. Як формуються фінансові результати підприємства? Дайте характеристику рахункам 70 «Дохід від реалізації», 79 «Фінансові результати».

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
4. Бухгалтерський облік господарських операцій в проведеннях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/books/3.html>
5. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посібник / І.Б.Садовська. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 688с.

6. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / В.Г.Швець. – К.: Знання, 2004. – 447 с.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Інвентаризація

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інвентаризація майна підприємства? У чому полягає її значення? Назвіть об'єкти інвентаризації.
2. У яких випадках інвентаризація майна підприємства обов'язкова?
3. Як класифікується інвентаризація за характером проведення та повнотою охоплення її об'єктів?
4. Назвіть орієнтовні строки проведення інвентаризації майна підприємства.
5. У чому полягає сутність підготовчої роботи до проведення інвентаризації.
6. Які обов'язки центральних та робочих інвентаризаційних комісій?
7. Яку документацію оформляє інвентаризаційна комісія в процесі своєї роботи?
8. Чим відрізняється зміст та порядок складання інвентаризаційного опису та звірювальної відомості?
9. Що таке інвентаризаційна різниця?
10. Що означає пересортиця та за яких умов вона може бути зарахована?
11. Опишіть протокол (акт) інвентаризаційної комісії.
12. Які правила врегулювання інвентаризаційних різниць у бухгалтерському обліку?
13. Яка кореспонденція рахунків здійснюється за результатами інвентаризації майна підприємства?

Література до теми:

1. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pravo.uteka.ua/ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Polozhennya-pro-inventarizaciyu-aktiviv-ta-zobovuzan>
2. Гужел Ю. Порядок проведення інвентаризації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-dokumentooborot-2-poryadok-provedeniya-inventarizacii>
3. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.
4. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. / І.Б.Садовська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
5. Свіріденко А. Інвентаризація-2017: шпаргалка з організації і проведення [Електронний ресурс] / Свіріденко А. // Податки та бухгалтерський облік. – 2017, грудень. - №98. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/december/issue-98/article-32548.html>
6. Шеленко Д. Особливості проведення інвентаризації на підприємстві [Електронний ресурс] / Д.Шеленко // Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2015. - №1 (26). – С.175-179. - Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

Семінарське заняття 10

Тема 10. Облікова політика підприємства

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Якими є сутність і значення облікової політики?
2. Опишіть нормативно-правове регулювання облікової політики.
3. Охарактеризуйте принципи формування облікової політики.
4. Наведіть характеристику елементів облікової політики.
5. Які фактори впливають на формування облікової політики?
6. Яким є порядок внесення змін в облікову політику?
7. Опишіть сучасний стан та проблеми формування облікової політики.
8. Наведіть характеристику елементів облікової політики щодо необоротних активів.
9. Наведіть характеристику елементів облікової політики щодо оборотних активів.
10. Наведіть характеристику елементів облікової політики щодо доходів, витрат і фінансових результатів.
11. Опишіть зміст та структуру наказу про облікову політику.
12. Яким є порядок складання та затвердження наказу про облікову політику?
13. Охарактеризуйте зміст і порядок складання додатків до наказу про облікову політику.
14. Який існує взаємозв'язок облікової політики та показників фінансової звітності?
15. Як облікова політика впливає на показники фінансової звітності?
16. Як облікова політика впливає на оцінку фінансового стану підприємства?
17. Як облікова політика впливає на оцінку ділової активності підприємства?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/22380>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/1641>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси"[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/1725>
5. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.
6. Приходько І.П. Основні принципи формування облікової політики / Приходько І.П., Павлова Г.Є. // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. Економічні науки. – 2013. – №2. – С.177-181
7. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. / І.Б.Садовська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

Тема 11. Форми і реєстри бухгалтерського обліку

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «облікові реєстри».
2. Які ознаки покладені в основу класифікації облікових реєстрів?
3. У чому полягає сутність коректурного способу виправлення помилок у документах і облікових реєстрах?
4. У яких випадках використовується спосіб додаткового запису при виправлення помилкових записів?
5. У яких випадках використовується спосіб «червоне сторно» при виправлення помилкових записів?
6. Сформулюйте визначення поняття «форма бухгалтерського обліку».
7. Які форми бухгалтерського обліку використовуються в сучасності?
8. Якими ознаками одна форма бухгалтерського обліку відрізняється від іншої?
9. Назвіть принципи побудови меморіально-ордерної форми бухгалтерського обліку.
10. У яких реєстрах організовується аналітичний і синтетичний облік у меморіально-ордерній формі?
11. Які переваги і недоліки меморіально-ордерної форми бухгалтерського обліку?
12. Дайте загальну характеристику журналів обліку.
13. З якою метою складається реєстраційний журнал господарських операцій?
14. У чому полягає контрольна функція оборотних відомостей?
15. Які особливості перенесення сум кінцевих залишків з оборотної відомості за синтетичними рахунками в бухгалтерський баланс?
16. У чому полягає сутність кредитової ознаки записів у журналах?
17. У чому полягає призначення допоміжних відомостей при журнальній формі обліку?
18. Яке значення має звіряння записів у журналах і відомостях?
19. У чому полягає призначення Головної книги при журнальній формі?

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/22380>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/1641>
4. Валькова Н.В. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні [Електронний ресурс] / Валькова Н.В., Данілкова А.Ю. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-and-auditing/3196-valkova-hb-danilkova-alo>

5. Дробязко С.І. Бухгалтерський облік: Конспект лекцій з дисципліни / С.І.Дробязко. – Дніпропетровськ: ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», 2013. – 87 с.
6. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.

Семінарське заняття 12

Тема 12. Фінансова звітність

План заняття:

1. Перевірка рівня засвоєння студентами лекційного матеріалу
2. Виконання практичних завдань
3. Тестовий бліц-контроль
4. Заслуховування доповідей на обрану тему з переліку питань для самостійного опрацювання

Питання для самоконтролю:

1. Якими є склад та елементи фінансової звітності?
2. Опишіть порядок складання та подання фінансової звітності.
3. Охарактеризуйте основні етапи підготовки до складання фінансової звітності.
4. Яка структура і техніка складання фінансового звіту «Баланс»?
5. Опишіть особливості звіту про фінансовий результат.
6. Охарактеризуйте структуру звіту про рух грошових коштів.
7. Які етапи складання звіту про власний капітал?
8. Якою є структура та особливості приміток до річної фінансової звітності?
9. Охарактеризуйте склад і структуру, а також порядок складання спрощених форм фінансової звітності мікро- і малих підприємств.

Література до теми:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/22380>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. №92
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Мінфіну України від 18.10.99 р. №242
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Мінфіну України від 26.04.2000 р. №91
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом Мінфіну України від 30.11.2001 р. №559
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджений наказом Мінфіну України від 10.08.2000 р. №193
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. №291
9. Атамас П.Й. Методичні проблеми складання звіту про рух грошових коштів та шляхи їх вирішення / Атамас П.Й., Атамас О.П. // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – №1(14). – С.3-11

10. Бикова Г. Сукупний дохід у фінзвітності [Електронний ресурс] / Г.Бикова // Дебет-Кредит. – 2013. – №1. – Режим доступу: <http://online.dtkk.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%20%E2%84%9621-2013.epub/navPoint-4>
11. Добрянська Н.А. Бухгалтерський баланс та його аналіз [Електронний ресурс] / Н.А.Добрянська, Т.С.Поліщук // Ефективна економіка. – 2015. – №10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4367>
12. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Г.Г.Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
13. Чалюк П.В. Бухгалтерський облік в 2 частинах [Електронний ресурс] / П.В.Чалюк, Л.Я.Швейкіна, Л.В.Чаплигіна / Вінницький національний технічний університет. – Режим доступу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/buh_ob/
14. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.

5. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Завдання 1. Які існують види господарського обліку?

- а) бухгалтерський, податковий, статистичний;
- б) оперативний, статистичний, бухгалтерський;
- в) бухгалтерський, управлінський, податковий.

Завдання 2. Дані якого виду господарського обліку не завжди є документально оформленими?

- а) статистичного;
- б) оперативного;
- в) бухгалтерського.

Завдання 3. Який вид господарського обліку містить дані про найбільш масові, найбільш якісні й типові явища господарського й громадського життя?

- а) статистичний;
- б) бухгалтерський;
- в) оперативний.

Завдання 4. Данні якого виду господарського обліку мають завжди документальне підґрунтя?

- а) статистичний;
- б) бухгалтерський;
- в) оперативний.

Завдання 5. Які види облікових вимірників використовуються в бухгалтерському обліку?

- а) натуральні, трудові, вартісні (грошові);
- б) оцінні, натуральні, грошові;
- в) якісні, кількісні.

Завдання 6. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку регламентують:

- а) управлінський облік;
- б) податковий облік;
- в) фінансовий облік.

Завдання 7. Дані якого обліку становлять комерційну таємницю підприємства?

- а) управлінського обліку;
- б) податкового обліку;
- в) фінансового обліку.

Завдання 8. В якому виді обліку використання способу подвійного запису є обов'язковим?

- а) податковому обліку;
- б) фінансовому обліку;
- в) управлінському обліку.

Завдання 9. Вкажіть групу, де наведені тільки зовнішні користувачі облікової інформації.

- а) банк, аудиторська фірма, інвестиційний фонд, Пенсійний фонд, постачальники;
- б) суд, ділові партнери, профспілкова організація, менеджери, покупці.
- в) фінансова інспекція, Пенсійний фонд, податкові органи, управлінський персонал.

Завдання 10. Який з принципів бухгалтерського обліку передбачає, що оцінку активів та зобов'язань підприємства здійснюють, виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі?

- а) принцип автономності;
- б) принцип періодичності;
- в) принцип безперервності.

Завдання 11. Який принцип передбачає застосування в бухгалтерському обліку таких методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства?

- а) принцип обачності;
- б) принцип превалювання сутності над формою;
- в) принцип автономності.

Завдання 12. Які з перерахованих активів є оборотними?

- а) нематеріальні активи;
- б) капітальні інвестиції;
- в) незавершене виробництво.

Завдання 13. Вкажіть групу, у якій всі ресурси є основними.

- а) будинки, споруди, виробниче устаткування, запасні частини, готова продукція;
- б) засоби транспорту, будинки й споруди, устаткування, обчислювальна техніка, матеріали;
- в) робоча худоба, багаторічні насадження, транспортні засоби, обчислювальна техніка, будинки й споруди, устаткування.

Завдання 14. Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як можна чекати, призведе до одержання економічної вигоди в майбутньому, називають:

- а) поточними зобов'язаннями;
- б) активами;
- в) власним капіталом.

Завдання 15. Що відображається в бухгалтерському балансі підприємства?

- а) основні і оборотні активи;
- б) власні кошти;

- в) активи, зобов'язання і власний капітал.

Завдання 16. Що таке документообіг?

- а) сукупність документів, які складаються на всі господарські операції;
- б) процес оформлення господарських операцій документами;
- в) рух документів від моменту їхнього складання до здачі в архів.

Завдання 17. Які способи перевірки документів використовуються в бухгалтерії?

- а) перевірка правильності оформлення й по суті;
- б) по суті;
- в) формальна перевірка, по суті, арифметична перевірка.

Завдання 18. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат розраховується по формулі:

- а) $(\text{сума ТЗВ на початок періоду} + \text{сума ТЗВ на отримані запаси}) : (\text{залишок запасів із ТЗВ на початок періоду} + \text{вартість отриманих з урахуванням ТЗВ запасів за період}) \times 100\%$;
- б) $(\text{сума ТЗВ на початок періоду} + \text{сума ТЗВ на отримані запаси}) : (\text{залишок запасів на початок періоду} + \text{вартість отриманих запасів за період}) \times 100\%$;
- в) $(\text{сума ТЗВ на початок періоду} + \text{сума ТЗВ на отримані запаси}) : (\text{залишок запасів на початок періоду} + \text{вартість отриманих запасів за період})$.

Завдання 19. Обліковою ціною в підприємствах роздрібною торгівлі є:

- а) первісна;
- б) продажна;
- в) справедлива.

Завдання 20. Обліковою ціною в підприємствах оптової торгівлі є:

- а) первісна;
- б) продажна;
- в) справедлива.

Завдання 21. У продажну вартість товарів включається:

- а) первісна вартість, сума торговельної націнки й ПДВ торгівлі;
- б) покупна вартість, сума торговельної націнки;
- в) первісна вартість, сума ТЗВ, сума торговельної націнки й ПДВ торгівлі.

Завдання 22. Списання реалізованих товарів з підзвіту матеріально відповідальної особи відображається бухгалтерським записом:

- а) Дт 36, Кт 28;
- б) Дт 70, Кт 28;
- в) Дт 90, Кт 28.

Завдання 23. Яким способом здійснюється виправлення помилок у документах?

- а) коректурним способом;
- б) способом додаткового проведення;
- в) способом «червоне сторно».

Завдання 24. Що таке інвентаризація?

- а) перевірка наявності коштів з метою встановлення фактів розкрадання;
- б) звірення облікових записів з фактичною наявністю коштів;
- в) перевірка й документальне підтвердження наявності, стану й оцінки активів, капіталу, зобов'язань.

Завдання 25. Які ви знаєте види інвентаризацій залежно від повноти охоплення коштів ?

- а) перманентні й повні;
- б) повні й часткові;
- в) планові й позапланові.

Завдання 26. Які ви знаєте види інвентаризації залежно від призначення й характеру?

- а) планові й позапланові;
- б) повні й часткові;
- в) часткові й перманентні.

Завдання 27. У чому полягає облікова обробка документу?

- а) запис даних документа в облікові реєстри;
- б) проставлення кореспонденції рахунків на документі;
- в) складання документу.

Завдання 28. Згідно з П(С)БО 3 “Дохід” – це:

- а) економічна вигода у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що приводить до зростання власного капіталу (крім його збільшення за рахунок внесків власників);
- б) зменшення або збільшення активів чи зобов'язань, що приводить до зміни власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок власників);
- в) зменшення економічних вигод у наслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, що приводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу шляхом його вилучення власниками).

Завдання 29. Які дії повинен виконати покупець з платіжною вимогою-дорученням, отриманим від продавця при згоді його сплатити?

- а) передати платіжну вимогу-доручення в обслуговуючий його банк.
- б) дооформити нижню частину платіжної вимоги-доручення, завірити її підписами й печаткою, повернути її продавцю.
- в) дооформити нижню частину платіжної вимоги-доручення, завірити її підписами і печаткою, передати в обслуговуючий його банк.

Завдання 30. Який документ є підставою для списання з підзвітної особи витрачених коштів:

- а) видатковий касовий ордер;
- б) звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт;
- в) видатковий касовий ордер, звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт.

Завдання 31. На якому рахунку накопичуються витрати, що здійснюються при виробництві готової продукції?

- а) 23 "Виробництво".
- б) 26 "Готова продукція".
- в) 901 "Собівартість реалізованої готової продукції".

Завдання 32. Сальдо по рахунку 79 “Фінансові результати” у кінці календарного року у балансі відображається:

- а) у 1 розділі пасиву балансу;
- б) у 1 розділі активу балансу;
- в) у балансі не відображається.

Завдання 33. Непрямі витрати це:

- а) витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкту витрат економічно доцільним шляхом;
- б) витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкту витрат економічно доцільним шляхом;
- в) витрати, що не відносяться до операційної діяльності підприємства та пов'язані з отриманням непрямих доходів.

Завдання 34. Прямі матеріальні витрати і прямі витрати на оплату праці входять до складу:

- а) загальновиробничих витрат.
- б) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).
- в) інших операційних витрат.

Завдання 35. Витрати на виправлення технічно неминучого браку відносяться до складу:

- а) загальновиробничих витрат.
- б) прямих матеріальних витрат.
- в) інших прямих витрат.

Завдання 36. Розмір статутного капіталу, а також рішення про його збільшення або зменшення реєструється в Державному реєстрі господарюючих суб'єктів:

- а) обов'язково;
- б) не реєструються;
- в) не обов'язково.

Завдання 37. Власний капітал - це:

- а) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань;
- б) сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його фінансово-господарської діяльності;
- в) сума дооцінки необоротних активів, вартість активів, безоплатно отриманих підприємством від фізичних або юридичних осіб.

Завдання 38. Аналітичний облік неоплаченого капіталу для акціонерних товариств ведеться:

- а) за видами розміщених неоплачених акцій;
- б) за кожним акціонером;
- в) обидві відповіді правильні.

Завдання 39. Пайовий капітал - це:

- а) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань;
- б) сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його фінансово-господарської діяльності;
- в) вартість акцій власної емісії, які на даний момент розміщені серед акціонерів.

Завдання 40. Метою складання звіту про власний капітал є:

- а) розкриття інформації про джерела утворення коштів;
- б) розкриття інформації про структуру власного капіталу;
- в) розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду

6. ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ЗАДАЧ З ДИСЦИПЛІНИ

Завдання 1. Скласти баланс промислового підприємства «Х» станом на 31 грудня 20XX року, використовуючи наведені дані.

Перелік активів, капіталу і зобов'язань промислового підприємства «Х» станом на 31 грудня 20XX року

1. Паливо = 2700	10. Готова продукція = 17 830
2. Зареєстрований капітал = 132 000	11. Додатковий капітал = 13 400
3. Сировина і матеріали = 34 000	12. Короткотермінові позики банку = 11 450
4. Основні засоби:	13. Каса підприємства = 100
– первинна вартість = 182 000	14. Заборгованість постачальникам = 14 200
– знос = 30 000	15. Заборгованість перед бюджетом = 1 230
5. Нерозподілений прибуток = 21 000	16. Одержаних авансів = 2 300
6. Допоміжні матеріали = 1500	17. Довготермінові кредити банку = 16 000
7. Незавершене виробництво = 37 900	18. Розрахунки із страхування = 1 200
8. Поточний рахунок = 10 200	19. Цільове фінансування = 18 450
9. Дебіторська заборгованість підзвітних осіб = 4 200	20. Заборгованість з оплати праці = 23 200
	21. Резервний капітал = 6 000

Завдання 2. Згрупувати зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації за ознаками класифікації, наведеними в таблиці:

Ознака класифікації	Зовнішні користувачі
користувачі з прямою фінансовою зацікавленістю	
користувачі без фінансової зацікавленості	
користувачі з непрямую фінансовою зацікавленістю	

Відомо, що зовнішніми користувачами бухгалтерської інформації є: банки, біржі, кредитори, статистичні органи, акціонери, податкові державні органи, фінансові державні органи, інвестори.

Завдання 3. Вказати, які з наведених у таблиці подій охоплюють оперативний (ОО), статистичний (СО) або бухгалтерський облік (БО).

Розподіл подій за видами обліку

№	Факти (події)	Вид господарського обліку
1	Нарахування заробітної плати	
2	Списання реалізованих товарів	
3	Виконання товарообороту	
4	Визначення рівня продуктивності праці	
5	Визначення рентабельності підприємства	
6	Встановлення складу товарних запасів	
7	Виконання умов постачання товарів	
8	Поповнення асортименту товарів	
9	Виплачена з каси заробітна плата працівникам	
10	Вихід працівників на роботу	
11	Одержання від постачальника матеріалів	
12	Забезпеченість працівників підприємства житлом	
13	Визначення рівня температури плавки у печах	

Завдання 4. Необхідно розподілити перераховані ресурси підприємства за видами облікових вимірників: натуральні, трудові, вартісні (грошові), користуючись такими даними:

Гроші в касі – 30 грн.; вугілля – 10 тон; бензин – 100л; цвяхи – 100кг; відпрацьований працівниками час – 12 людино-днів; вантажівки – 10 шт.; паливо – 100 грн.; лампи – 20 шт.; запасні частини – 80 грн.; матеріали – 50 грн; дошки – 50мз; витрати на ремонт – 40 людино-годин; ящики – 100 шт.; пробіг автомобіля – 250км; заробітна плата – 5000 грн.

Групування виконати у таблиці.

Розподіл ресурсів за видами облікових вимірників

Натуральні вимірники	Трудові вимірники	Вартісні вимірники

Завдання 5. Необхідно згрупувати у таблиці джерела утворення господарських ресурсів підприємства за такими групами: власний капітал, зобов'язання та підрахувати підсумок за кожною класифікаційною групою і загальний, вписавши відповідні суми ресурсів і джерел із лівої частини таблиці у праву (заповнити стовпчики «Власний капітал» і «Зобов'язання»)

**Склад джерел утворення господарських ресурсів
меблевої фабрики «Х» станом на 31 січня 20X1 р.**

№	Джерела господарських ресурсів	Сума, грн.	Джерела, грн.	
			власний капітал	зобов'язання
1	Статутний капітал	900000		
2	Заборгованість підприємству «М» за фурнітуру	30000		
3	Заборгованість працівникам виробництва за зароб.платою	25000		
4	Заборгованість банку «К» за короткостроковим кредитом	40000		
5	Заборгованість фабриці «Р» за тканину	40200		
6	Заборгованість управлінському персоналу за зароб.платою	20000		
7	Заборгованість Енергозбуту за електроенергію	4000		
8	Додатковий капітал	15000		
9	Прибуток	76000		
	Разом	1150200		

Завдання 6. Завдання: на основі даних для виконання завдання зробити групування майна підприємства по джерелах утворення. Провести групування у таблиці наведеної форми.

Дані для виконання завдання:

Склад джерел утворення майна промислового підприємства

№	Найменування джерела майна	Сума, грн.	Джерела утворення майна	
			Власний капітал	Позиковий капітал
1	Заборгованість заводу за матеріали від постачальників	11 000		
2	Заборгованість по платежах у бюджет	6 000		
3	Статутний капітал	1 000 000		
4	Резервний капітал	71 000		
5	Додатковий капітал	8 000		
6	Довгострокові кредити банку	50 000		

№	Найменування джерела майна	Сума, грн.	Джерела утворення майна	
			Власний капітал	Позиковий капітал
7	Заборгованість по відрахуваннях на соціальне страхування і забезпечення	3 500		
8	Заборгованість працівникам підприємства по оплаті праці	13 000		
9	Короткострокові кредити	25 000		
10	Довгострокові кредити	14 000		
11	Заборгованість іншим кредиторам	500		
12	Нерозподілений прибуток звітного року	18 000		
13	Заборгованість по ПДВ	1 450		
14	Резерв майбутніх витрат і платежів	8 200		
15	Цільове фінансування	8 500		
РАЗОМ				

Завдання 7. Відобразити в обліку господарські операції із зарахування грошових коштів на поточний рахунок підприємства “Х” за лютий 20X1 р.

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Передана готівка в банк (без інкасації)			20000
2	Перераховані грошові кошти з одного поточного рахунка підприємства на інший			10000
3	Зарахований на поточний рахунок касовий виборг, раніше зданий інкасаторам			20000
4	Погашені короткострокові векселі дебіторами підприємства. Сума погашення зарахована на поточний рахунок підприємства			5000
5	Погашені раніше придбані короткострокові облігації інших підприємств. Сума погашення зарахована на поточний рахунок підприємства “Старт”			3000
6	Погашена покупцями заборгованість за раніше відвантажені їм ТМЦ			2500
7	Зарахований на поточний рахунок підприємства раніше виданий постачальнику аванс за ТМЦ у зв'язку із розірванням договору постачання			2000
8	Надійшли дивіденди за довгостроковими фінансовими інвестиціями			3000
9	Зараховані кошти від постачальника в погашення раніше виставленої йому претензії за поставленими неякісними товарами			1000
10	Надійшли кошти від винних осіб з відшкодування раніше завданих ними збитків			150
11	Погашена заборгованість іншими дебіторами підприємства. Кошти зараховані на поточний рахунок підприємства			800

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
12	Зараховані на поточний рахунок підприємства грошові кошти, що надійшли від засновників як внески на поповнення капіталу підприємства			3000
13	Зараховані на поточний рахунок грошові кошти, що надійшли від засновників як внески до статутного капіталу підприємства, в результаті чого зменшується неоплачений капітал			5000
14	Зараховані на поточний рахунок підприємства грошові кошти, що надійшли як цільове фінансування			4000
15	Зарахований на рахунок підприємства кредит строком погашення 3 роки			25000
16	Зарахована на рахунок підприємства небанківська позика строком погашення 2 роки			10000

Завдання 8. Необхідно:

1. Скласти журнал хронологічної реєстрації господарських операцій підприємства оптової торгівлі, вказати кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку і первинні документи.
2. Використовуючи метод ФІФО розрахувати собівартість реалізованих товарів.
3. Визначити ТЗВ на реалізовані товари.

Матеріал для виконання завдання

Сальдо на рахунку 281 «Товари на складі» на початок місяця:

281 «Товари на складі. Автомобіль Nissan Note» - 5 шт. по 180 тис. грн; 4 шт. по 175 тис. грн; 2 шт. по 200 тис. грн. Разом: 2000 тис. грн

№	Зміст господарських операцій за місяць	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн
		Дебет	Кредит	
1	Протягом місяця одержано автомобілі Nissan Note 1 шт. по 200 тис. грн 4 шт. по 210 тис. грн Крім того ПДВ Первинний документ:			1040
2	Одержано рахунок АТП за доставку автомобілів - Сума без ПДВ - ПДВ Первинний документ:			24 20 4
3	Одержана передплата від покупця за автомобілі Nissan Note Первинний документ:			1800
4	Нараховано податкове зобов'язання за ПДВ Первинний документ:			
5	Відвантажено автомобілі покупцю: 6 шт. по 250 тис. грн. на суму 1500 тис. грн. Первинний документ:			1800
6	Нараховано ПДВ від реалізації Первинний документ:			
7	Відображено залік заборгованості за розрахунками з покупцем Первинний документ:			
8	Списано ТЗВ на продані товари Первинний документ:			

Завдання 9. За наведеними нижче даними розрахувати вартість витрачених за місяць матеріалів за методом ФІФО, і методом середньозваженої собівартості.

Матеріал для виконання завдання

Показники	Матеріал «В»			Матеріал «Д»		
	Од. вим.	Ціна, грн.	К-ть	Од. вим.	Ціна, грн.	К-ть
Залишок на 1.05.20X1 р.	шт.	6	130	Т	6	100
Надійшло за травень						
1 партія	шт.	8	150	Т	7	150
2 партія	шт.	9	200	Т	8	160
3 партія	шт.	11	220	Т	10	120
4 партія	шт.	13	140	Т	12	100
Витрачено за травень						
Метод ФІФО						
За 1-ю декаду	шт.		210	Т		150
За 2-ю декаду	шт.		250	Т		180
За 3-ю декаду	шт.		260	Т		170
Метод середньозваженої собівартості						
За 1-ю декаду	шт.		210	Т		150
За 2-ю декаду	шт.		250	Т		180
За 3-ю декаду	шт.		260	Т		170

Завдання 10. Необхідно:

1. На основі приведеного нижче балансу відкрити бухгалтерські рахунки і записати на них сальдо на 01.08.20X1р.
2. Відобразити на рахунках господарські операції заводу «Х» за серпень поточного року.
3. Підрахувати підсумки записів на рахунках та визначити залишки на 31.08. поточного року.
4. Скласти баланс на 31.08. поточного року.

Баланс заводу «Х» на 01.08.20X1р.

Актив		Сума	Пасив		Сума
Основні засоби		120500	Зареєстрований (пайовий) капітал		150000
Сировина й матеріали		50000	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		13500
Готівка в національній валюті		500	Розрахунки з оплати праці		12000
Поточний рахунок у національній валюті		23200	Короткострокові позики		3000
Розрахунки з підзвітними особами		300	Прибуток нерозподілений		16000
Баланс			Баланс		

Операції заводу за серпень 20X1р.

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Оприбутковані основні матеріали, які надійшли від постачальника			8000
2	Отримані гроші в касу з поточного рахунку в банку			11000
3	За розпорядженням власників частка прибутку на етапі розподілу приєднана до статутного капіталу			5000

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
4	Зараховано на поточний рахунок короткостроковий кредит банку			6000
5	Видані гроші з каси підзвітним особам			500
6	Видана з каси заробітна плата працівникам підприємства			10000
7	Надійшли безкоштовно основні засоби			6500
8	На основі звіту підзвітної особи отримані канц. матеріали			620
9	Видані підзвітній особі з каси гроші, перевитрачені нею на купівлю канцелярії			
10	З поточного рахунку в банку перераховано для погашення кредиту			7000
	Всього			

Баланс заводу «Х» на 01.09.20X1р.

Актив	Сума	Пасив	Сума
Основні засоби		Зареєстрований (пайовий) капітал	
Сировина й матеріали		Розрахунки з постачальниками та підрядниками	
Готівка в національній валюті		Розрахунки з оплати праці	
Поточний рахунок у національній валюті		Короткострокові позики	
Розрахунки з підзвітними особами		Прибуток нерозподілений	
Баланс		Баланс	

7. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є об'єктом діяльності (виконання завдань) і як формою прояву певних дій у навчанні з виконання цих завдань. Виходячи з цього, самостійна робота студентів – це запланована пізнавальна діяльність виконання творчих навчальних завдань різних видів, яка виконується самостійно з метою надбання знань, накопичення вмінь та навичок, досвіду творчої викладацької діяльності й вироблення професійно важливих якостей.

Реалізація такої мети на практиці сприяє повному злиттю навчання й виховання, здійсненню принципу розвиваючого навчання, формуванню особистості майбутнього фахівця.

Результативність самостійної роботи передбачає врахування таких аспектів у її організації, які забезпечують взаємодію взаємозумовлених факторів впливу на особистісний розвиток фахівця та формування його комунікативної компетенції, а саме: мотиваційного, ситуативного, комунікативного, особистого і діяльнісного.

Необхідною умовою організації самостійної роботи є формування особистісної значущості навчання, яка виникає у студента внаслідок його інтересу не тільки до змісту навчального матеріалу, а й самого процесу набуття знань. Для розвитку продуктивної самостійної роботи доцільно використовувати таку її організацію, яка поступово орієнтує студентів на підвищення автономії їхнього навчання.

Основними організаційними принципами самостійної роботи є принципи врахування і розвитку індивідуальних особливостей та інтересів студентів, принципи комплексності, захопленості та розвитку ініціативи й самодіяльності.

Згідно з планом самостійної роботи з дисципліни опрацьований матеріал узагальнюється у виді реферативного аналізу, результати якого використовуються під час аудиторного опрацювання матеріалів, та перевіряється протягом модульного контролю.

Питання для самостійного опрацювання:

Змістовий модуль 1

- 1 Виникнення та призначення господарського обліку в суспільстві.
- 2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.
- 3 Класифікація об'єктів обліку та їх характеристика.
- 4 Джерела утворення об'єктів обліку.
- 5 Господарські процеси та господарські операції.
- 6 Структура балансу.
- 7 Порядок читання та аналізу балансу.
- 8 Значення та функції балансу.
- 9 Класифікація балансів.
- 10 Класифікація документів.
- 11 Вимоги до змісту й оформлення первинної облікової документації.
- 12 Державна регламентація первинних документів.

Змістовий модуль 2

- 13 Техніка запису господарських операцій на рахунках обліку.
- 14 Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.
- 15 Оборотні відомості, їх побудова та призначення.
- 16 Взаємозв'язок аналітичних та синтетичних рахунків.
- 17 Класифікація рахунків за відношенням до балансу.
- 18 Класифікація рахунків за їхнім економічним змістом.
- 19 Класифікація рахунків за призначенням і структурою.
- 20 Особливості регулюючих рахунків.
- 21 Калькуляційні рахунки.
- 22 Результатні рахунки.
- 23 Транзитні рахунки.
- 24 Звичайна, надзвичайна діяльність підприємства.
- 25 Операційна діяльність.
- 26 Фінансова та інвестиційна діяльність підприємства.
- 27 Основна діяльність підприємства.
- 28 Визначення та порядок проведення інвентаризації.
- 29 Класифікація видів інвентаризації.
- 30 Принципи і методика проведення інвентаризації.
- 31 Проведення інвентаризації за об'єктами обліку.
- 32 Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.

Змістовий модуль 3

- 33 Облікові регістри та їх роль у бухгалтерському обліку.
- 34 Техніка облікової реєстрації та виправлення помилок.
- 35 Автоматизована форма обліку.
- 36 Звіт про рух грошових коштів.
- 37 Звіт про власний капітал.
- 38 Примітки до річної фінансової звітності.
- 39 Організація і методологія розробки міжнародних стандартів.
- 40 Розповсюдження міжнародних стандартів фінансової звітності в інших країнах.
- 41 Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні.

8. ГЛОСАРІЙ

Активи	Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.
Активний ринок	Ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними; у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.
Амортизація	Систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).
Асоційоване підприємство	Підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.
Баланс	Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.
Балансова вартість активу	Вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу.
Балансова вартість валюти	вартість іноземної валюти, визначена за валютним курсом грошової одиниці України до іноземної валюти на дату здійснення господарської операції або на дату складання балансу.
Біологічний актив	Тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.
Безнадійна дебіторська заборгованість	Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.
Бухгалтерська звітність	Звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.
Бухгалтерський облік	Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.
Валюта звітності	Грошова одиниця України.
Валютний курс	Установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.
Валютний ризик	Імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу.
Вартість, яка амортизується	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.
Витрати	Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Відстрочений податковий актив	Сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок: 1) тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню; 2) перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; 3) перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.
Відстрочене податкове зобов'язання	Сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню.
Власний капітал	Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.
Внутрішньогосподарські розрахунки	Розрахунки, що виникають у результаті господарських операцій між структурними підрозділами підприємства, виділеними як сегменти з метою розкриття їх доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань.
Внутрішньогосподарський (управлінський) облік	Система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.
Господарська операція	Дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.
Грошові кошти Група вибуття	Готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Сукупність активів, які плануються до продажу або відчуження в інший спосіб однією операцією, та зобов'язання, які прямо пов'язані з такими активами, що будуть передані (погашені) в результаті такої операції.
Гудвіл	Перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання.
Дата балансу	Дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.
Дебітори	Юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.
Дебіторська заборгованість Дивіденди	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.
Довгострокова дебіторська заборгованість	Частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.
Довгострокові зобов'язання	Сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.
Доходи	Всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.
Еквіваленти грошових коштів	Збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період.
	Короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Економічна вигода	Потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів.
Економічна вигода	Сукупність економічно однорідних витрат
Ефективна ставка відсотка	Ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.
Забезпечення	Зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.
Запаси	Активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.
Запозичення	Позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки.
Збиток	Перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.
Звичайна діяльність	Будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.
Звіт про власний капітал	Звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.
Звіт про рух грошових коштів	Звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді.
Звіт про фінансові результати	Звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.
Злиття	Об'єднання підприємств (шляхом створення нової юридичної особи, або приєднання підприємств до головного підприємства), в результаті якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою досягнення подальшого спільного розподілу ризиків та вигод від об'єднання. При цьому жодна зі сторін не може бути визначена як покупець.
Зменшення корисності	Втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.
Знос основних засобів	Сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.
Зобов'язання	Заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.
Інвестиційна діяльність	Придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.
Інвестиційна нерухомість	Власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності.

Індекс інфляції	Індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики.
Іноземна валюта	Валюта інша, ніж валюта звітності.
Капіталізація фінансових витрат	Включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу.
Консолідована фінансова звітність	Звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.
Контроль	Вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод від його діяльності.
Користувачі звітності	Фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.
Кредитний ризик	Імовірність втрат однієї зі сторін контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною.
Курсова різниця	Різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією).
Метод ефективної ставки відсотка	Метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.
Метод участі в капіталі	Метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.
Монетарні статті	Статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.
Надзвичайна подія	Подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.
Накопичена амортизація нематеріальних активів	Сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку	Нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.
Негативний гудвіл	Перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань над вартістю придбання на дату придбання.
Негрошові операції	Операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів.
Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи	Капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи	Витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.
Нематеріальний актив	Немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.
Немонетарні активи	Всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (визначеній) сумі.
Необоротні активи	Всі активи, що не є оборотними
Нормальна потужність	Очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва
Об'єднання підприємств	З'єднання окремих підприємств у результаті приєднання одного підприємства до іншого або внаслідок одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства.
Об'єкт будівництва	Сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.
Об'єкт витрат	Продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат
Облікова оцінка	Попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.
Облікова політика	Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.
Оборотні активи	Грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.
Об'єкт основних засобів	Закінчений пристрій із усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для обслуговування загальні пристосування, приладдя та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.
Операційна діяльність	Основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.
Операційна нерухомість	Власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою використання для виробництва, або постачання товарів чи надання послуг, або ж в адміністративних цілях.

Операційний цикл	Проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (їх еквівалентів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.
Операція в іноземній валюті	Господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.
Операційна оренда	Оренда інша, ніж фінансова
Операції пов'язаних сторін	Передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним сторонам
Оренда	Угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку
Основна діяльність	Операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.
Основні засоби	Матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у виробництві або постачанні товарів, наданні послуг, для здавання в оренду або здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).
Первісна вартість	Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.
Первинний документ	Документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення
Пов'язані сторони	Особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною
Податкова база активу і зобов'язання	Оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток
Податковий прибуток (збиток)	Сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період
Подібні (однорідні) об'єкти	Об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливую вартість
Подія після дати балансу	Подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства
Поточна дебіторська заборгованість	Сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу
Поточні зобов'язання	Зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу
Початок строку оренди	Дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду
Прибуток	Сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати

Придбання	Об'єднання підприємств, в результаті якого покупець набуває контроль над чистими активами та діяльністю інших підприємств в обмін на передачу активів, прийняття на себе зобов'язань або випуск акцій
Примітки до фінансових звітів	Сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартам)
Принцип бухгалтерського обліку	Правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.
Прямі витрати	Витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.
Ризик ліквідності	Імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю
Роялті	Будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).
Рух грошових коштів	Надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів
Сільськогосподарська продукція	Актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання
Сільськогосподарська діяльність	Процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.
Середньорічна кількість простих акцій	Чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій
Собівартість кваліфікаційного активу	Витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу (далі - витрати на створення кваліфікаційного активу).
Спільна діяльність	Господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.
Справедлива вартість	Сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами
Стаття	Елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Положенням (стандартом).

Строк корисного використання (експлуатації)	Очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).
Суборенда	Угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі
Сума погашення	Недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства
Сумнівний борг	Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником
Суттєва інформація	Інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства.
Теперішня вартість	Дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства
Тимчасова податкова різниця	Різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.
Фінансова діяльність	Діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.
Фінансова звітність	Бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період
Фінансовий актив	а) грошові кошти та їх еквіваленти; б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства; в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах; г) інструмент власного капіталу іншого підприємства
Фінансова гарантія	Передбачене контрактом право позикодавця отримувати грошові кошти від гаранта і відповідно зобов'язання гаранта сплатити грошові кошти позикодавцеві, якщо позичальник не виконає своїх зобов'язань.
Фінансова оренда	Оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних із правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених ознак: 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди; 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди; 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди; 5) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання; 6) орендар може продовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату; 7) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди.

Фінансові витрати	Витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями
Фінансовий інструмент	Контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого
Фінансові інвестиції	Активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора
Хеджування	Застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку
Чиста вартість реалізації запасів	Очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.
Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості	Сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.
Чиста вартість реалізації необоротного активу	Найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість
Чисті активи	Активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань

9. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінка знань, умінь і практичних навичок студента з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю знань;
- підсумкового контролю знань – екзамену.

9.1. Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування семінарських занять;
- активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Методи оцінювання:

- експрес опитування;
- поточне тестування;
- розв'язування ситуаційних задач;
- підсумкове контрольне опитування.

Оцінювання індивідуальної та самостійної роботи за результатами контролю систематичності та активності роботи студента протягом семестру здійснюється два рази у результаті виконання модульних завдань. Максимальна кількість балів при цьому складає 50.

Модульний контроль

До модульного контролю допускаються всі студенти.

Протягом семестру студенти виконують дві модульні письмові контрольні роботи, які оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів кожна.

Виконання контрольного завдання здійснюється студентом індивідуально. Студент може звернутися до викладача за поясненням змісту контрольного завдання.

Під час проведення модульної контрольної роботи дозволяється користуватися довідковими матеріалами, які визначені кафедрою. Студентам забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією та користуватися недозволеними матеріалами.

При порушенні студентом установлених правил проходження модульного контролю, викладач відсторонює його від виконання роботи, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше, ніж через три робочі дні після їх виконання. Студент, який не погоджується з оцінкою, має право звернутися до викладача і отримати ґрунтовне пояснення. У випадку незгоди з рішенням викладача, студент має право звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше, ніж наступного робочого дня після оголошення результатів. Викладач і завідувач кафедри у присутності декана факультету та студента протягом трьох днів повинні розглянути апеляцію і прийняти остаточне рішення. У результаті апеляції оцінка студента не може бути знижена.

При визначенні модульної оцінки враховуються результати поточного контролю під час семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи.

Модульний контроль оцінюється максимально в 50 балів. На виконання письмового компонента модульного контролю відводяться дві академічні години.

Студент, який із поважної причини не з'явився на модульний контроль, за дозволом декана може скласти його у визначений деканатом термін.

Студент, який за результатами модульного контролю отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен перескласти цей модуль до проведення підсумкового (семестрового) контролю, згідно із затвердженим деканатом графіком або під час чергування викладачів на кафедрі.

9.2. Підсумкова оцінка з дисципліни

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни визначається сумою балів, отриманою в результаті поточного та модульного контролів та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному нижче в таблиці.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	

До підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умов договору про навчання та усіх видів обов'язкових робіт

(лабораторних, практичних, розрахунково-графічних та розрахункових робіт, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також за результатами модульного контролю набрали менше 35 балів.

Якщо рейтингова оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає іспит.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали оцінку «незадовільно», мають право на два перескладання: перший раз – викладачу, другий раз (у разі незадовільної оцінки при першому перескладанні) – комісії. Комісія створюється завідувачем кафедри. До складу комісії обов'язково входять лектор та завідувач кафедри. Екзаменаційна оцінка, виставлена комісією, є остаточною.

При порушенні студентом дисципліни під час проведення підсумкового контролю екзаменатор відсторонює його від складання іспиту та виставляє йому оцінку «незадовільно».

9.3. Розподіл балів, які отримують студенти

	Поточний контроль і самостійна робота													Сума
	Модуль 1					Модуль 2								
	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				
	T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	
МКР	50					50								50
СР	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	50	
Всього	100**					100								100

*T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів;

** Максимальна кількість балів

10. ПИТАННЯ ДЛЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ

1. Виникнення та призначення господарського обліку в суспільстві.
2. Бухгалтерський облік як наука. Види обліку.
3. Мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
4. Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
5. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.
6. Предмет бухгалтерського обліку.
7. Об'єкти і суб'єкти обліку.
8. Базові принципи бухгалтерського обліку.
9. Методичні прийоми (метод) бухгалтерського обліку, поняття та сутність.
10. Елементи методу бухгалтерського обліку.
11. Класифікація об'єктів обліку та їх характеристика.
12. Джерела утворення об'єктів обліку.
13. Господарські процеси та господарські операції.
14. Порядок оцінки активів.
15. Економічна сутність вартісного виміру і його значення.
16. Калькулювання як елемент методу бухгалтерського обліку.
17. Поняття про бухгалтерський баланс, його зміст, значення.
18. Структура балансу.
19. Вплив господарських операцій на зміни в балансі.
20. Порядок читання та аналізу балансу.
21. Значення та функції балансу.
22. Класифікація балансів.

23. Первинне спостереження в обліку і його документальне відображення.
24. Види бухгалтерських документів, їх класифікація.
25. Документообіг і зберігання документів.
26. Класифікація документів.
27. Вимоги до змісту й оформлення первинної облікової документації.
28. Державна регламентація первинних документів.
29. Бухгалтерська обробка документів.
30. Бухгалтерські рахунки, їх зміст та будова.
31. Активні та пасивні рахунки, їх будова.
32. Синтетичні й аналітичні рахунки, їх взаємозв'язок.
33. Техніка запису господарських операцій на рахунках обліку.
34. Подвійне відображення операцій на рахунках, його сутність та контрольне значення.
35. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.
36. Оборотні відомості, їх побудова та призначення.
37. Синтетичні рахунки та аналітичні рахунки. Взаємозв'язок аналітичних та синтетичних рахунків.
38. Класифікація бухгалтерських рахунків.
39. План рахунків бухгалтерського обліку.
40. Рахунки доходів та витрат, їх особливості.
41. Особливості регулюючих рахунків.
42. Калькуляційні рахунки.
43. Результатні рахунки.
44. Транзитні рахунки.
45. Методологічні засади обліку господарських процесів.
46. Облік процесу постачання.
47. Облік процесу виробництва та формування собівартості продукції.
48. Калькулювання як спосіб групування витрат.
49. Визначення собівартості продукції.
50. Облік процесу реалізації.
51. Облік формування та розподілу результатів господарювання.
52. Звичайна, надзвичайна діяльність підприємства.
53. Операційна діяльність.
54. Фінансова та інвестиційна діяльність підприємства.
55. Облік формування та руху статутного капіталу.
56. Визначення та порядок проведення інвентаризації.
57. Класифікація видів інвентаризації.
58. Принципи і методика проведення інвентаризації.
59. Проведення інвентаризації за об'єктами обліку.
60. Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.
61. Теоретично-методологічні засади облікової політики.
62. Організаційні основи облікової політики на підприємстві.
63. Зміни облікової політики та їх відображення у фінансовій звітності.
64. Облікові реєстри та їх роль у бухгалтерському обліку.
65. Техніка облікової реєстрації та виправлення помилок.
66. Форми бухгалтерського обліку.
67. Вимоги до фінансової звітності.
68. Принципи формування фінансової (бухгалтерської) звітності.
69. Фінансовий звіт (Баланс) підприємства.
70. Звіт про фінансові результати.
71. Звіт про рух грошових коштів.
72. Звіт про власний капітал.
73. Примітки до річної фінансової звітності.

74. Організація і методологія розробки міжнародних стандартів.
75. Розповсюдження міжнародних стандартів фінансової звітності в інших країнах.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
5. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну України від 24.05.95 р. №88, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.06.95р. за № 168/704 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>
6. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник / О.В.Лишиленко. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. – 670 с.
7. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік: Підручник / В.Ф.Максімова. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 670 с.
8. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. / І.Б.Садовська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

Допоміжна

9. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів): Навч.посібник / В.В.Бабіч, С.В.Сагова. – К.: КНЕУ, 2006. – 282 с. – ISBN 966-574-815-7
10. Бондаренко Н.М. Облікова політика підприємства / Н.М.Бондаренко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». Вип. 4(3), 2010. – С.23-24
11. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики: У 2т. / За ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб», 2010. – Т.1 – 656 с.
12. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / За заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912 с.
13. Вахрушина М.А. Международные стандарты финансовой отчетности: Учеб. для студ. / Под ред. М.А. Вахрушиной. – 2-е изд. – М.: Омега-Л., 2011. – 568 с.
14. Вещепура Н.В. Бухгалтерський облік: Навч.посібник / Н.В.Вещепура. – Донецьк: ДонУЕП, 2008. – 121 с.
15. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: Практ.посібник / С.Ф.Голов, В.М.Костюченко. – К.: Лібра, 2004. – 880 с.
16. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
17. Малькова Т.Н. Теория и практика международного бухгалтерского учета: Уч. пособие / Т.Н.Малькова. – С-Пб.: Издат. дом «Бизнес-пресса», 2001. – 336 с.
18. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35146>

19. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35146>
20. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Б.Нидлз, Х.Андерсон, Д.Колдуэлл; пер. с англ. под ред. Я.В.Соколова. – 2-е изд., стереотип. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.
21. Облікова політика: навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та інші; за ред. Г.М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.
22. Яковенко М.Е., Прокофьева В.Ю. Теория бухгалтерского учета: Учебн. пособие для вузов. – М.: Финансы и статистика, 2011. – 304 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

23. www.dtk.com.ua – Український бухгалтерський портал "Дебет-Кредит"
24. <http://www.iasb.org> – IFRS Foundation and IASB
25. <http://www.iasplus.com> – International Accounting Standards Board (IASB)
26. <http://www.interbuh.com.ua/> – Бухгалтерський сервіс «Інтерактивна бухгалтерія»
27. <http://www.minfin.gov.ua> – Міністерство фінансів України
28. www.nau.kiev.ua/ – Нормативна база України

Бухгалтерський облік: навч.-метод. комплекс з навч. дисципліни для студентів 3 курсу галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальностей 6.073 «Менеджмент», 6.075 «Маркетинг» освітнього рівня «бакалавр» / уклад. Курей О.А. – Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019. – 48 с.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24402>

Сформовано на основі

- Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 073 – Менеджмент, затвердженого наказом Міністерством освіти і науки України №1165 від 29.10.2018 р.
- Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 075 – Маркетинг, затвердженого наказом Міністерством освіти і науки України №1343 від 05.12.2018 р.,

а також використані матеріали таких ресурсів:

1. Блакита Г.В. Бухгалтерський облік. Практикум. Навч. посіб. / Г.В.Блакита, Н.О.Ромашевська. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 152 с.
2. Бухгалтерський облік: практичні та тестові завдання для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання / уклад. к.е.н., доц. Федорець М.С. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 121 с.
3. Методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни "Ділова іноземна мова" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2013/11/45/8659_1383993716_samost_jna_robota_doc.pdf
4. Яковенко С.Л. Робочий зошит для виконання практичних завдань з дисципліни “Бухгалтерський облік” / С.Л.Яковенко; Харківський автомобільно-дорожній технікум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiCmJyS-IHhAhVeAxAIHRBLBQcQFjAHegQIBxAC&url=http%3A%2F%2Fs4e267387157b2aff.jimcontent.com%2Fdownload%2Fversion%2F1442210990%2Fmodule%2F11049493627%2Fname%2F%25D0%25A0%2520%25D0%259E%2520%25D0%2591%2520%25D0%259E%2520%25D0%25A7%2520%25D0%2598%2520%25D0%2599%2520%2520%25D0%2597%2520%25D0%259E%2520%25D0%25A8%2520%25D0%2598%2520%25D0%25A2.doc&usg=AOvVaw22Ft4U1RDaHsxm8QMunLA3>